

problemy
sprawy
ludzie

Ewa Horyń

Uniwersytet Pedagogiczny im. KEN, Kraków

NAZWY ULIC I PLACÓW BOCHNI I WIELICZKI ODZWIERCIEDLENIEM TRADYCJI GÓRNICTWA SOLNEGO W MAŁOPOLSCE

Nazewnictwo miejskie stanowi cenny i niezwykle ciekawy zbiór, w którym odzwierciedlają się różnorodne uwarunkowania historyczne, językowo-kulturowe, socjologiczne danego miasta czy regionu. Przypomnijmy, „nazewnictwo miejskie obejmuje nazwy, które oznaczają i wyróżniają wszystkie części i obiekty aglomeracji miejskiej”¹, a więc

obszary (dzielnice, osiedla, przedmieścia, parki), trakty (ulice, aleje, szosy, nad-brzeża), a także place, czyli obiekty stałe umiejscowione (place, ronda, skwery, targowiska, rynki, bramy, baszty, rogatki, forty, mosty, dworce, stadiony, a także rozmaite ważne budowle, jak pałace, zamki, kościoły, hotele, siedziby władz)².

W niniejszym artykule analizie poddano nazwy ulic i placów dwóch małopolskich miast: Wieliczki i Bochni. Wybór miejscowości nie jest przypadkowy, łączą je dzieje żup krakowskich, najstarszych polskich przedsiębiorstw solnych powstałych w połowie XIII w. Już w staropolszczyźnie bowiem, jak podaje F. Kiryk, utrwaliło się powiedzenie: „Bez Bochni i Wieliczki nie warta Polska łojowej świczki”, które trafnie oddaje przeświadczenie ówczesnego społeczeństwa o wyjątkowym znaczeniu dla państwa jego podkrakowskich centrów produkcji soli³.

Wieliczka, jako główny ośrodek przemysłu warzelniczego w Małopolsce, stała się książęcą osadą targową typu miejskiego już u schyłku XI w.⁴ W wieku XII, pod nazwą *Magnum Sal* ‘Wielka Sól’, została nadana

¹ K. H a n d k e, *Nazewnictwo miejskie* [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Kraków 2005, s. 294–295.

² Tamże, s. 295; zob. też: K. H a n d k e, *Nazewnictwo miejskie. Szkic teoretyczno-metodologiczny* [w:] *Nazewnictwo miejskie*, red. R. Mazur, Warszawa–Poznań 1989, s. 7–34.

³ *Bochnia. Dzieje miasta i regionu*, red. F. Kiryk, Z. Ruta, Kraków 1980, s. 91.

⁴ J. P i o t r o w i c z, *Dzieje miasta Wieliczki w zarysie (do r. 1918)*, „Studia i Materiały do Dziejów Żup Solnych w Polsce”, T. 8: 1979, s. 12.

benedyktynom z Tyńca. W XIV w. nastąpiła zmiana nazwy *Wielka Sól* na nazwę jednowyrazową przez redukcję członu *Sól* i użycie przyrostka *-ka*⁵. Współcześnie duże perspektywy rozwojowe miasta, zwłaszcza w kierunku turystyki, powodują wzrost zainteresowań jej bogatą przeszłością⁶, związaną głównie z przemysłem solnym.

Rodowód miejski Bochni, jednego z najstarszych miast w Małopolsce⁷, sięga połowy XIII w. Rozwój Bochni nastąpił dopiero z chwilą odkrycia w 1251 r. pokładów soli kamiennej⁸. Jak wynika z danych historycznych, pod datą 1198 r. dowiadujemy się, że udział w tutejszych solankach posiadał również klasztor bożogrobców z Miechowa, z wcześniejszego nadania możnowładcy Michory z rodu Gryfitów, właścicieli Bochni i okolic⁹.

W całym zebranym materiale nazewniczym z Bochni i Wieliczki zachowały się toponimy miejskie charakterystyczne dla tego regionu. Odzwierciedlają one głównie historię i tradycję przemysłu solnego Małopolski. Pierwszą grupę tworzą nazwy, które motywowane są nazwami wyrobisk¹⁰ – szybów, odgrywających znaczącą rolę w środowisku górniczym. W materiale wielickim wystąpiły dwie takie nazwy ulic: *Górsko* i *Seraf*:

- *Górsko* to nazwa ulicy biegnącej obok szybu o tej samej nazwie, zlokalizowanego tuż za murami ówczesnego miasta, gdy żupnikiem był Andrzej Górski, podskarbi koronny¹¹, wojewoda mazowiecki, kasztelan halicki i kamieniecki, który w 1620 r. został mianowany administratorem żup wielickich¹²;

⁵ „*Wielki* do 16 w. *wieliki*, ocalałe w nazwie *Wieliczka* (niem. *Grosssalze*), w przeciwieństwie do *Bochni*, niem. *Kleinsalze*” – A. Brückner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa 1985, s. 616; Jak podaje K. Rymut, „W dokumentach łacińskich jest jako *Magnum Sal* (= *Wielka Sól*) ze względu na bogate złoża soli wcześniej odkryte i eksploatowane. Dokumenty historyczne z XIV w. znają już formę polską *Wieliczka*. U podstaw nazwy leży wyrażenie *Wielika Sól*, które uległo przed wiekiem XIV przekształceniu w nazwę pojedynczą przez zanik członu *Sól* i zmianę słowotwórczą członu pierwszego. Dzisiejszy przymiotnik *wielki* w okresie średniowiecza brzmiał *wieliki*” – K. R y m u t, *Nazwy miast Polski*, Wrocław [etc.] 1987, s. 261; zob. też. M. M a l e c, *Słownik etymologiczny nazw geograficznych Polski*, Warszawa 2003, s. 261.

⁶ K. P a j a k, *Wieliczka. Stare miasto górnicze. Zarys monograficzny*, Kraków 1968, s. 6.

⁷ Tamże.

⁸ S. M a t e s z e w, *Zarys dziejów powiatu bocheńskiego do roku 1772* [w:] *Ziemia bocheńska*, red. K. Szwajca, Kraków 1967, s. 18.

⁹ Tamże; zob. też: *Bochnia. Dzieje miasta i regionu...*, s. 45.

¹⁰ *Wyrobisko* – ‘w kopalni: miejsce, z którego wybrano kopalinę; także każdy chodnik, szyb, sztolnia itp. znajdujące się w kopalni’ (SJPD).

¹¹ M. M i ę d z o b r o d z k a, P. K r o k o s z, *Górnicza Wieliczka. Przewodnik po mieście*, Wieliczka 2013, s. 59.

¹² https://pl.wikipedia.org/wiki/Andrzej_G%C3%B3rski (dostęp: 20.09.2015).

Nazwy ulic i placów Bochni i Wieliczki odzwierciedleniem tradycji górnictwa ...

- *Seraf* to nazwa ulicy prowadzącej do szybu „Seraf”, który został zgłębniony ok. 1442 r. staraniem ówczesnego żupnika Mikołaja Serafina; zlikwidowany w 1877 r. po 435 latach użytkowania, penetrowany przez wodę ulegał samodestrukcji i został zasypany¹³. Tę grupę plateonimów wielickich zamyka ulica *Janińska*. Jej nazwa powstała od nazwy szybu *Janina* do którego prowadziła, drażonego w latach 1681–1685 na polecenie króla Jana III Sobieskiego. Szyb nosił nazwę od osobistego herbu króla¹⁴. Dziś przypomina o tym szybie jedynie tablica informacyjna, znajdująca się przy ul. Janińskiej 24¹⁵.

Równie ścisły związek z lokalną historią i tradycją regionu mają nazwy reprezentujące materiał bocheński:

- *Campi*¹⁶ – od nazwy własnej *Campi*; na ulicy tej znajduje się szyb kopalni soli o nazwie *Campi*, który powstał w latach 1556–1568, wykonany przez geometrę kopalni w Olkuszu – Jana Faigla; przymiotnik *campi* ‘polny’ wskazuje na charakter terenu, na którym rozciągały się pola mieszczące bocheńskich;
- *Floris* – od nazwy własnej *Floris*; na ulicy tej znajdował się szyb kopalni soli, zwany *Floris*; po raz pierwszy nazwy tej użyto w roku 1532. Zdaniem historyków, szyb, którego pierwotna nazwa brzmiała *Florencja*, wybił żupnik Antonio Jan Florencio, który otrzymał na to pozwolenie z prawem bergrehtu od króla Władysława Jagiełły¹⁷; szyb ten istniał do 1967 r., a potem został zasypany¹⁸;
- *Gazaris* – od nazwy własnej *Gazaris*; na placu tym znajdował się szyb kopalni soli, zwany *Gazaris*, z którego wydobywano jedynie solankę do warzelni. „Po objęciu kopalni przez władze austriackie szyb zamknięto, maszyny wywieziono, a szyb zamieniono na wentylacyjny. Ostatecznie został zasypany w 1840 r.”¹⁹; szyb swoje miano wziął zapewne od skupiających się wokół niego wież warzelniczych; oboczne jego nazwy to: *Wieżny*, *Wieża górna* (sic!), *Durszlak*²⁰;

¹³ M. Międzybrodzka, P. Krokosz, dz. cyt., s. 88.

¹⁴ Tamże, s. 96.

¹⁵ Tamże.

¹⁶ Dane na temat nazw ulic Bochni, powstałych od wyrobisk solnych (*Campi*, *Floris*, *Gazaris*, *Regis*, *Sutoris*, *Trinitatis*), pochodzą z pracy magisterskiej K. Pławy, *Nazwy ulic Bochni*, obronionej pod kierunkiem dr Anny Spólnik w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w 2009 r.

¹⁷ S. Warcholik, *Kopalnia soli w Bochni. Monografia turystyczna*, Warszawa 1952, s. 13.

¹⁸ http://www.muzeum.bochnia.pl/v2008/index.php?option=com_glossary&Itemid=56&catid=43&func=display&search=floris&submit=Szukaj&search_type=1 (dostęp: 19.09.2015).

¹⁹ S. Warcholik, dz. cyt., s. 13.

²⁰ S. Fischer, *Dzieje bocheńskiej żupy solnej*, Warszawa 1962, s. 154.

- *Regis* – od nazwy własnej *Regis*; na początku tej ulicy znajduje się częściowo zasypany szyb *Regis*; *regis* znaczy ‘królewski’; pierwsza wzmianka źródłowa o tym szybie pochodzi z 1368 r.; został on zgłębiony na polecenie króla Kazimierza Wielkiego; obecnie jest elementem architektonicznym i od 2012 r. pełni nowe funkcje dla potrzeb obsługi ruchu turystycznego;
- *Sutoris* – od nazwy własnej *Sutoris*; na ulicy tej znajduje się szyb kopalni soli, zwany *Sutoris*, czyli ‘szewczy’²¹; uważany jest, obok nieistniejącego już szybu *Gazaris*, za pierwszy szyb kopalni bocheńskiej²²;
- *Trinitatis* – od nazwy własnej *Trinitatis* (*Święta Trójca*); nazwa ulicy pochodzi od nazwy szybu²³ wydrążonego w XVIII w. na skraju dawnej wsi Chodenice; obecnie szyb ten już nie istnieje.

W badanym materiale pojawiły się również nazwy związane z obiektami kultury materialnej. Nazwy tego typu znajdujemy w bocheńskiej mikrotoponomii. Pierwsza z nich wskazuje na zakład produkcyjny, w którym gromadzono kruszce solne: *Składowa* od rzeczownika *skład* – ‘miejsce przechowywania, magazynowania soli bądź jej wydobywania’ + sufiks *-owa*. Druga określa urządzenia, za pomocą których eksploatowano surowiec: *Warzelnicza* od przymiotnika *warzelnicza*; na ulicy tej znajdowały się panwie warzelnicze²⁴.

Kolejne nazwy ulic to:

- *Solna*²⁵ – od rzeczownika *sól* + suf. *-na*; na ulicy tej handlowano solą, którą wydobywano zapewne z bocheńskiej kopalni;
- *Solna Góra* – od nazwy własnej *Solna Góra*; w nazwie ulicy utrwalone zostało niemieckie określenie Bochni – *Saltzberg*²⁶, widniejące w akcie lokacyjnym miasta z 1253 r.²⁷;
- *Za szybem* – od wyrażenia *za szybem*; *szyb* – ‘pionowe lub pochyłe wyrobisko, prowadzące z powierzchni do złoża w głąb ziemi, wyposażone

²¹ Nazwę szybu łączy się z szewcami, ponieważ „w XVI w. znaczne udziały w dochodach z tego szybu miał cech szewców – jedna z najliczniejszych i najbogatszych korporacji działających wówczas w Bochni” – J. Flaśza, P. Konieczny, *Bochnia. Przewodnik po mieście*, Bochnia 2015, s. 175.

²² S. Fischer, dz. cyt., s. 9.

²³ Nazwa szybu „związana jest z ustaleniem przez Komorę Nadworną do Spraw Miernictwa i Górnictwa w Wiedniu dwóch patronów górników – Świętej Trójcy i Świętej Kingi” – J. Flaśza, P. Konieczny, dz. cyt., s. 258.

²⁴ S. Fischer, dz. cyt., s. 44.

²⁵ „W 2 poł. XVI w. nazywano ją ulicą Surowiczną od słonej wody (solanki, surowicy solnej) spływającej rurami w kierunku warzelni przy szybie *Gazaris*” – J. Flaśza, P. Konieczny, dz. cyt., s. 174.

²⁶ S. Matyszew, dz. cyt., s. 18.

²⁷ J. Flaśza, P. Konieczny, dz. cyt., s. 158.

Nazwy ulic i placów Bochni i Wieliczki odzwierciedleniem tradycji górnictwa ...

w różnego rodzaju urządzenia do opuszczania i wywożenia na powierzchnię górników, do wydobywania kopaliny, odwadniania złoża, przewietrzania kopalni' (SJPD).

W nazewnictwie miejskim Wieliczki ciekawą klasę stanowią nazwy ulic, motywowane przez rzeczowniki nazywające osoby zajmujące się eksploatacją soli i handlem nią. Ten rodzaj onimów reprezentują trzy nazwy wielicckie:

- *Gwarków* – nazwa ulicy pochodzi od rzeczownika *gwarek* – 'górnik mający pozwolenie na kopanie kruszcu, a także prawo swobodnych poszukiwań kruszców, własności środków produkcji, prawo do wykopanej rudy'²⁸;
- *Warzycka* – nazwa ulicy pochodzi od rzeczownika *warzyc*. *Warzycem* nazywano 'pracownika karbarii (warzelni) odpowiedzialnego za odwarzanie i należyte zapisywanie wyprodukowanej soli'²⁹;
- *Prasołów* – nazwa ulicy pochodzi od rzeczownika *prasoł*, czyli 'kupiec handlujący solą' (SJPD). Prasołowie zajmowali się sprzedażą soli w samym mieście, jak i poza jego granicami. Zasięg handlu nie był wielki, obejmował tylko najbliższe okolice Wieliczki ze względu na rynek krakowski leżący w pobliżu³⁰.

Materiał bocheński zawiera jedną taką nazwę: *Górników*. Nazwa ulicy pochodzi od rzeczownika *górnik* – 'wykwalifikowany robotnik pracujący w kopalni przy urabianiu kopaliny' (SJPD). W nazwie tej podkreślono wyjątkowe znaczenie tej grupy zawodowej w powstaniu i rozwoju miasta Bochnia³¹.

Charakter regionu górniczego ilustruje grupa nazw ulic nadanych dla upamiętnienia postaci legendarnych, fikcyjnych i rzeczywistych związanych z Bochnią i Wieliczką.

Zacznijmy od postaci św. Kingi, która ma swój ślad w nazewnictwie miejskim zarówno Bochni, jak i Wieliczki. Przypomnijmy, św. Kinga była córką króla Węgier Beli IV i cesarzówny greckiej Marii, córki Teodora Laskara³². W 1239 r. zaręczono ją z księciem sandomierskim Bolesławem Wstydlwym, którego później poślubiła. Po jego śmierci Kinga wstąpiła do założonego przez siebie klasztoru klarysek w Starym Sączu, gdzie zmarła

²⁸ J. P i o t r o w i c z, *Żupy krakowskie w pierwszych wiekach rozwoju od połowy XIII do początków XVI w.* [w:] *Dzieje żup krakowskich*, red. A. Jodłowski, J. Wiewiórka, J. Piotrowicz, Wieliczka 1988, s. 110.

²⁹ S. F i s c h e r, dz. cyt., s. 96.

³⁰ I. P a j d a k, *Udział wieliczan w handlu solą (do 1772 r.)*, „Studia i Materiały do Dziejów Żup Solnych w Polsce”, T. 8: 1979, s. 114.

³¹ K. P l e w a, dz. cyt., s. 30.

³² *Wieliczka – siedem wieków polskiej soli*, red. I. Turowicz, Warszawa 1988, s. 35; por. też. U. J a n i c k a - K r z y w d a, *Legendy o św. Kingie*, Kraków 1999, s. 5.

w 1292 r.³³ Beatyfikował ją Aleksander VIII w 1690 r., a w roku 1715 papież Benedykt XIII ogłosił bł. Kingę patronką Polski i Litwy³⁴, w 1999 r. została kanonizowana przez Jana Pawła II. Obecnie św. Kinga jest opiekunką górników solnych.

W polskiej tradycji znana jest legenda o odkryciu soli w Wieliczce (i Bochni) przez św. Kingę (Kunegundę). K. Łeńska-Bąk cytuje w swej pracy jedno z takich podań³⁵, które mówi, że

kopalnie te odkryła św. Kunegunda, czyli Kinga, córka Beli IV, króla węgierskiego, a małżonka Bolesława Wstydliwego. Królowa jadąc jako oblubienica do Polski, a nie chcąc z domu ojca żadnego brać posagu w złocie i srebrze, prosiła go, aby jej darował taką rzecz, bez której równie bogacz, jak i żebrak obejść się nie może. Zezwolił ojciec, a Kunegunda wstąpiwszy do żup węgierskich, ślubną swą obrączkę do nich wrzuciła. Stanąwszy potem w Krakowie, kazała się po jakimś czasie wieść do Wieliczki, a gdy za jej wolą ziemię tam kopać zaczęto, znaleziono sól, a w pierwszej zaraz jej sztuce, królewską obrączkę. Ta sól stanowić miała wiano królewskiej oblubienicy, i zaprawdę żaden monarcha świata nie byłby w stanie dać córce swojej w posagu tyle, ile już solne skarby Wieliczki przyniosły i przynoszą (Kolberg 1871, Krakowskie, cz. 1, s. 61).

W Wieliczce odnajdujemy jeszcze dwie nazwy: *Park Kingi*³⁶ – od rzeczownika *park* + nazwy własnej *Kinga* i *św. Kingi* – od przymiotnika *święta* + nazwy własnej *Kinga*. W Bochni zaś postać patronki górników została upamiętniona w nazwie placu – *św. Kingi* – od przymiotnika *święta* + nazwy własnej *Kinga*.

Ciekawostkę regionu wielickiego stanowi nazwa pochodna od nazwy własnej *Skarbnik* (ul. *Skarbnika*). Przypomnijmy, określano nią legendarnego ducha kopalni, ostrzegającego górników przed zawałem lub wybuchem w kopalni. „Skarbnika uważano za władcę podziemi, strażnika skarbów i złóż soli. To od niego i jego przychylności zależały wyniki pracy, bezpieczeństwo i życie człowieka”³⁷. Według opinii U. Janickiej-Krzywdy

Skarbnik występuje jako duch w zasadzie dobry, który opiekuje się pracującymi pod ziemią, dba o ich bezpieczeństwo, sprawiedliwy podział pracy i zarobków. Czasem bywa złośliwy, aby drobnymi, lecz dokuczliwymi działaniami przypominać górnikom o swym istnieniu³⁸.

³³ Tamże.

³⁴ W. Zaleski, *Rok kościelny*, t. 2, Warszawa 1993, s. 215.

³⁵ K. Łeńska-Bąk, *Sól ziemi*, Wrocław 2002, s. 53.

³⁶ M. Międzobrodzka, P. Krokosz, dz. cyt., s. 64.

³⁷ K. Łeńska-Bąk, dz. cyt., s. 170.

³⁸ U. Janicka-Krzywda, *Wierzenia górników wielickich*, „Studia i Materiały do Dziejów Żup Solnych w Polsce”, T. 8: 1979, s. 132.

Nazwy ulic i placów Bochni i Wieliczki odzwierciedleniem tradycji górnictwa ...

Badaczka tak oto charakteryzuje postać Skarbnika:

Odziany był w parady mundur, taki, jaki noszą urzędnicy z dyrekcji, w lewej ręce trzymał piękną, jasną lampę błyszczącą, jakby była ze srebra, w prawej dzierżył równie lśniąca i ozdobną laskę, którą się swobodnie podpierał. Spod czaka spoglądały błyszczące surowe oczy o krzaczastych siwych brwiach, na piersi spływała równie siwa gęsta broda³⁹.

Tradycję i historię regionu przybliżają nazwy ulic nadane dla uczczenia osób zasłużonych dla miasta i regionu w dziedzinie górnictwa solnego. Zarówno w Wieliczce, jak i w Bochni są to ulice upamiętniające żupników bądź osoby związane z górnictwem solnym:

- *Mikołaja Wierzyńka* – od nazwy własnej *Mikołaj Piotr Wierzynek* (młodszy)⁴⁰ – burmistrz Krakowa, skarbnik koronny, administrator żup koronnych, wójt wielicki;
- *Jana Mikołaja Daniłowicza* – od nazwy własnej *Jan Mikołaj Daniłowicz* (1607–1650), podskarbi wielki koronny, późniejszy żupnik⁴¹;
- *Kuczkiewicza* – od nazwy własnej *Stanisław Kuczkiewicz* (1864–1907) wieliczanie, zarządca salinarny⁴²;
- *Alfonsa Długosza* – od nazwy własnej *Alfons Długosz* (1902–1975) artysta, malarz, fotografik, pedagog, inicjator odbudowy Zamku Żupnego w Wieliczce⁴³, który zainicjował działania prowadzące do uratowania zabytkowych komór i urządzeń kopalni soli w Wieliczce;
- *prof. Stanisława Fischera* – od nazwy własnej *Stanisław Fischer* (1879–1967) – nauczyciel i działacz społeczny w Bochni, autor książki *Dzieje bocheńskiej żupy solnej* (1962);
- *Edwarda Windakiewicza* – od nazwy własnej *Edward Windakiewicz* (1858–1942); polski inżynier-technolog górnictwa; naczelnik zarządu w kopalni bocheńskiej; założył w kopalni kaplicę św. Kingi dla uczczenia tej patronki górników; autor 4-tomowego dzieła pt. *Solnictwo*.

Analiza nazewnictwa miejskiego Bochni i Wieliczki umożliwia wydzielenie różnych typów semantycznych nazw ulic i placów, które stanowią językowe

³⁹ U. J a n i c k a - K r z y w d a, *Legenda wielickiej kopalni*, Kraków 1998, s. 41.

⁴⁰ Mikołaj Wierzynek – zarządca żup solnych – zasłynął również jako twórca i propagator kasztów drewnianych. Ten typ kasztów przetrwał do dziś w kopalni wielickiej – T. M i k o ś, *Historia i rozwój kasztów drewnianych w górnictwie*, http://history-ofmining.pwr.wroc.pl/attachments/article/20/20Mikos-Kaszty_drewniane.pdf (dostęp: 19.10.2015).

⁴¹ M. M i ę d z o b r o d z k a, P. K r o k o s z, dz. cyt., s. 79.

⁴² W. Ż y z n o w s k i, *Wieliczanie na opisanych fotografiach*, Sierca 2009, s. 372.

⁴³ Tamże, s. 370.

świadczenie dawnych realiów związanych z gospodarką solną na terenie Małopolski, a także na wyodrębnienie cech nazewniczych właściwych dla Bochni i Wieliczki. Najwięcej przykładów z tego zakresu przynoszą nazwy ulic, wywodzące się od nazw szybów zachowanych lub nieistniejących już na terenie obydwu małopolskich miast.

Jeśli chodzi o strukturę nazewniczą analizowanych nazw ulic i placów, jest ona typowa dla nazw występujących i w innych miastach Polski. Są to nazwy jednoczłonowe: wyrażone rzeczownikiem w mianowniku, np. *Górsko, Seraf*; rzeczownikiem w dopełniaczu liczby pojedynczej, np. *Skarbnika, Stanisława Kuczkiwca*; rzeczownikiem w dopełniaczu liczby mnogiej, np. *Górników, Prasotów*; przymiotnikiem, np. *Solna, Warzelnicza*; a także dwuczłonowe, np. *Solna Góra, Za szybem*.

BIBLIOGRAFIA:

- Bochnia. Dzieje miasta i regionu*, red. F. Kiryk, Z. Ruta, Kraków 1980
- A. Brückner, *Słownik etymologiczny języka polskiego*, Warszawa 1985
- M. Bugajski, *Nazwy ulic jako znaki językowe* [w:] *Język a kultura*. T. 2: *Zagadnienia leksykalne i aksjologiczne*, Wrocław 1991, s. 107–113
- K. Data, *Kulturowe uwarunkowania nazw ulic – tradycja i zmiana* (w druku).
- A. Długosz, *Muzeum Żup Krakowskich Wieliczka. Przewodnik*, Kraków 1975
- S. Fischer, *Dzieje bocheńskiej żupy solnej*, Warszawa 1962
- J. Flaszka, P. Konieczny, *Bochnia. Przewodnik po mieście*, Bochnia 2015
- K. Handke, *Nazewnictwo miejskie* [w:] *Polskie nazwy własne. Encyklopedia*, red. E. Rzetelska-Feleszko, Kraków 2005, s. 294–295
- K. Handke, *Nazewnictwo miejskie. Szkic teoretyczno-metodologiczny* [w:] *Nazewnictwo miejskie*, red. R. Mazur, Poznań 1989, s. 7–34
- K. Handke, *Słownik toponimów miejskich (ogólne założenia projektu)*, „*Onomastica*”, R. 27: 1982, s. 191–197
- U. Janicka-Krzywda, *Legendy o świętej Kindze*, Kraków 1999
- U. Janicka-Krzywda, *Legendy wielickiej kopalni*, Kraków 1998
- U. Janicka-Krzywda, *Wierzenia górników wielickich*, „*Studia i Materiały do Dziejów Żup Solnych w Polsce*”, T. 8: 1979, s. 127–156
- O. Kolberg, *Dzieła wszystkie. Krakowskie*, cz. 1, t. 5, Kraków 1871
- K. Łeńska-Bąk, *Sól ziemi*, Wrocław 2002
- M. Malec, *Słownik etymologiczny nazw geograficznych Polski*, Warszawa 2003
- S. Mateszew, *Zarys dziejów powiatu bocheńskiego do roku 1772* [w:] *Ziemia bocheńska*, red. K. Szwajca, Kraków 1967, s. 13–23
- M. Międzobrodzka, P. Krokosz, *Górnicza Wieliczka. Przewodnik po mieście*, Wieliczka 2013
- T. Mikoś, *Historia i rozwój kasztów drewnianych w górnictwie*, http://history-of-mining.pwr.wroc.pl/attachments/article/2%20Mikos-Kaszty_drewniane.pdf
- J. Pachonński, *Bractwo prasotów, czyli solarzy krakowskich*, „*Studia i Materiały do Dziejów Żup Solnych w Polsce*”, T. 1: 1965, s. 190–260

Nazwy ulic i placów Bochni i Wieliczki odzwierciedleniem tradycji górnictwa ...

- K. Pająk, *Wieliczka. Stare miasto górnicze. Zarys monograficzny*, Kraków 1968
- I. Pajdak, *Udział wieliczian w handlu solą (do 1772 r.)*, „Studia i Materiały do Dziejów Żup Solnych w Polsce”, T. 8: 1979, s. 109–125
- J. Piotrowicz, *Dzieje miasta Wieliczki w zarysie (do r. 1918)*, „Studia i Materiały do Dziejów Żup Solnych w Polsce”, T. 8: 1979, s. 7–46
- J. Piotrowicz, *Żupy krakowskie w pierwszych wiekach rozwoju od połowy XIII do początków XVI w.* [w:] *Dzieje żup krakowskich*, red. A. Jodłowski, J. Wiewiórka, J. Piotrowicz, Wieliczka 1988, s. 103–158
- S. Rospond, *Słownik etymologiczny miast i gmin PRL*, Kraków 1984
- K. Rymut, *Nazwy miast Polski*, Wrocław [etc.] 1987
- Słownik języka polskiego*, red. W. Doroszewski, t. 1–11, Warszawa 1958–1969 [skrót: SJPD]
- S. Warcholik, *Kopalnia soli w Bochni. Monografia turystyczna*, Warszawa 1952
- Wieliczka – siedem wieków polskiej soli*, red. I. Turowicz, Warszawa 1988
- W. Zaleski, *Rok kościelny*, t. 2, Warszawa 1993
- Ziemia bocheńska*, red. K. Sz wajca, Kraków 1967
- W. Żyznowski, *Wieliczanie na opisanych fotografiach*, Siercza 2009

SUMMARY

Ewa Horyń

NAMES OF STREETS AND SQUARES OF BOCHNIA AND WIELICZKA TOWNS
AS THE REFLECTION OF THE SALT MINING TRADITION
IN THE MAŁOPOLSKA REGION

The article presents the names of streets and squares of Bochnia and Wieliczka which are connected with the salt mining tradition of Małopolska. These names reflect both the character of the two oldest industrial centers and their rich history and tradition. The conducted analysis has shown that the collected material concerning nomenclature is semantically diversified. As far as the structure is concerned, it is typical of the names in other Polish towns.

KEY WORDS: BOCHNIA – WIELICZKA – MUNICIPAL NOMENCLATURE – VOCABULARY CONCERNING
SALT MINING IN MAŁOPOLSKA

Ewa Horyń – e-mail: ewahoryn@wp.pl